

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ABİK v. TÜRKİYE

(Başvuru no: 34783/07)

KARAR

STRAZBURG

16 Temmuz 2013

İşbu karar AİHS'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Abik v. Türkiye davasında,

Başkan,

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić

Helen Keller

ve *Yazı işleri müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi) heyeti yapılan müzakereler sonrasında 25 Haziran 2013 tarihinde aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (no 34783/07) dava, iki Türk vatandaşı Ercan Abik ve Nimet Abik'in ("Başvuranlar") Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca 30 Temmuz 2007 tarihinde yapmış oldukları başvurudan ibarettir.

2. Başvuranlar Adana'da görev yapan avukat K. Derin tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti (Hükümet) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar özellikle oğullarının ölümünün aşırı güç kullanımdan kaynaklandığını iddia etmektedirler. Başvuranlar bu bağlamda Sözleşme'nin 2. maddesini ileri sürmektedirler. Ayrıca, başvuranlar oğullarının ölümüyle ilgili soruşturmanın Sözleşme'nin 6. maddesinde öngörülen usuli gerekliliklere uygun bir şekilde yürütülmediğinden şikâyet etmektedirler.

4. Başvuru, 23 Kasım 2010 tarihinde, Hükümet'e tebliğ edilmiştir. Sözleşme'nin 29. maddesinin 1. paragrafı gereğince Daire'nin, davanın kabul edilebilirliği ve esası konusunda aynı anda karar vermesi kararlaştırılmıştır.

OLAY VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuranlar, Ercan Abik ve Nimet Abik T.C. vatandaşı olup sırasıyla 1969 ve 1972 doğumludurlar. Başvuranlar, Adana’da ikamet etmektedirler. Başvuranlar, 1990 doğumlu olan ve 16 Ağustos 2006 tarihinde vefat eden Fevzi Abik’in (“FA”) ebeveynleridirler.

6. Olayların gelişimi, başvuranlar tarafından beyan edildiği üzere, aşağıdaki gibidir. 12 Ağustos 2006 tarihinde saat 21.00 sularında, Adana Terörle Mücadele Şubesi’nde görevli dört polis memuru Gülbahçe Semti’nde gece devriyesine çıktıkları sırada, başvuranların oğlu F.A. ve C.K.’nın yasa dışı terör örgütü PKK (“Kürdistan İşçi Partisi”) lehine bildiri dağıttıklarını görmüşlerdir. Polis memurları, F.A. ve C.K.’ya dur ihtarında bulunmuşlardır. Ancak bu şahıslar ihtara uymayarak kaçmışlardır. Polis memurları ateş edip, her ikisini yaralamışlardır. Akabinde, bu yaralanma sonucu başvuranların oğulları vefat etmiştir.

7. Hükümet, olayın meydana geldiği tarihte polis memurları tarafından hazırlanan olay yeri tutanağına atıfta bulunduğunu belirterek, olayların gidişatını aşağıdaki şekliyle ifade etmiştir.

Adana polisi, 12 Ağustos 2006 tarihinde, PKK yandaşları tarafından bir gün sonra yasadışı gösterilerin düzenleneceği ihbarını almıştır. I.O., E.Y., R.G. ve H.Y. isimli polis memurları, saat 21.20 civarlarında, rutin devriye görevini yapan polis aracının içinde bulundukları sırada, Gülbahçe Semti’nin 142 No’lu sokağın başında kendilerinden yaklaşık 15-20 metre uzaklıkta üç kişinin olduğunu fark etmişlerdir. İlgili polis memurları, aracı durdurup farlarıyla sokağı aydınlattıkları sırada, üç şüpheli şahsın evden eve bildiri dağıttıklarını görmüşlerdir. Polis memurları olarak kendilerini tanıtmışlardır. Polis memurları durmaları yönünde ihtarda bulunmuşlardır. İhtara rağmen, şüpheli şahıslar kaçmışlardır ve polis memurları koşarak ilgilileri takip etmişlerdir. H.Y. isimli polis memuru şüpheli şahısların kaçtığı yönü aydınlatarak polis aracıyla meslektaşlarını takip etmiştir. Kovalamaca sırasında, polis memurlarına dört veya beş defa arkalarından ateş edilmiştir. Şüphelilerden biri yere düşmüştür. Diğer şüpheliler kaçmışlardır. Polis aracının arka sol farına zarar verilmiştir. Polis memurları kendilerini korumaya almışlardır, ateş eden kimliği belirsiz kişileri yıldırma amacıyla R.G. ve E.Y. isimli şahıslar havaya uyarı ateşi açmışlardır. O esnada, H.Y. aracın arkasında karanlıkta kimliğini tespit edemediği iki kişiyi fark etmiştir. Yaralanmış olan şüpheli hastaneye götürülmüştür.

8. Aynı gün, saat 22. 15 sularında, üç polis memuru olay yerine gitmiştir. Savcının talimatları üzerine, polis memurları fotoğraflar çekmişlerdir ve delil unsurlarını aramışlardır. Özellikle olay yerinden, dört bildiri, 7.65 mm kalibreli iki mermi kovani, 38.75 ile 10.62 numaralı iki mermi kovani ve 9 mm kalibreli iki mermi kovani toplanmıştır. Ayrıca aynı gün, dört polis memurunun ve F.A. ile C.K.’nın parmak izleri alınmıştır.

9. Ayrıca yine aynı akşam, polis memurları olay yerinde elde edilen delil unsurlarının yerini belirten üç kroki çizmişlerdir. Olay yeri krokilerine göre, sokağın başındaki kan izleri ile bulunan bildiriler arasında altı mermi kovanı tespit edilmiştir. Olay yerinde, 30 numaralı evin önünde 7.65 kalibreli iki mermi kovanı ve 38.75 ile 10.62 numaralı iki mermi kovanı elde edilmiştir. Kan izleri ile bu mermi kovanları ayıran mesafe yaklaşık 30 metredir. 9 mm kalibreli diğer mermi kovanları kan izleri ile bu dört mermi kovanı arasında bulunmaktadır. Diğer bir krokide, polis memurlarına ait olan araç, 30 numaralı evin önünde de bulunmaktadır.

10. Nöbetçi Savcı, 13 Ağustos 2006 tarihinde, saat 09.00 sularında, olay yerine gitmiştir. Olay yeri fotoğraflandırılmıştır. Ardından, savcı, olay günü kullanılan polis aracının park halinde olduğu Dağlıoğlu Polis Karakolu'na gitmiştir. Polis aracına isabet eden mermiyi çıkarmıştır ve olaya karışan polis memurlarının parmak izlerinin tespit edilmesine ve balistik bir inceleme yapılması bakımından silahlarına el konulmasına karar vermiştir.

11. Bacağına mermi isabet eden C.K.'nın, 13 Ağustos 2006 tarihinde, Adana Devlet Hastanesi'nde savcı tarafından ifadesi alınmıştır. C.K., F.A.'nın kayıp kurşun mağduru olabileceğini ve ateş açan faili görmediğini ifade etmiştir.

12. Savcılık, yine 13 Ağustos tarihinde, olaya karışan polis memurları I.O., E.Y. ve H.Y.'nin ifadelerini almıştır. Dördü de, olay yeri tutanağını onaylamışlardır (yukarıdaki 7. paragraf). Sürücü koltuğunda olan H.Y., özellikle tespit edemeyerek polis aracının arkasında bulunan iki kişinin gölgesini belli belirsiz fark ettiğini beyan etmiştir. R.G. ile E.Y., özellikle kimseyi görmediklerini ve havaya ateş açan kimseyi görmediklerini belirtmişlerdir.

13. Polis memurları, 14 ve 15 Ağustos tarihlerinde, olayı görmediklerini belirten yedi kişi olan S.A., A.O., S.B., R.D., B.G. ve P.B'yi dinlemişlerdir. Tanık T.T., olay günü, aile yemeği sırasında, 21,30 sularında silah sesi duyduğunu ardından, iki kişinin kaçtığını gördüğünü beyan etmiştir. Tanık T.T., yalnızca polis aracı ve aracın 15 metre uzağında yere uzanmış birini gördüğünü belirtmiştir. Polis aracı ardından geri dönerek ilgili kişiyi alıp gitmişlerdir.

14. F.A., 16 Ağustos 2006 tarihinde, Adana Devlet Hastanesi'nde hayatını kaybetmiştir.

15. Adana Adli Tıp Kurumu Adli Tabipleri, aynı gün, ceset üzerinde klasik bir otopsi yapmışlardır. Otopsi raporunda, müteveffanın başında mermi giriş deliği bulunduğu görülmektedir. Raporda, cenazenin hayatını kaybeden şahsın, 7.65 mm kalibreli bir tabanca ile uzak mesafeden açılan ateşin etkisi nedeniyle beyin kanaması geçirdiği sonucuna varılmaktadır.

16. Adana Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi'ne bağlı laboratuvarında, bilirkişi raporu düzenlenmiştir. Bilirkişi raporunda, Parabellum tipte iki mermi kovanı, Browning tipte iki mermi kovanı, Makarov tipte iki mermi kovanı, C.K.'nın bacağından çıkarılan 7.65 mm kalibreli bir mermi, polis aracından çıkarılan 9 mm kalibreli bir merminin incelemeye alındığı görülmektedir. Rapordan, Parabellum tipte iki mermi kovanının E.Y. ile R.G.'nin tabancasından çıktığı ve 9 mm kalibreli iki mermi kovanı, 7.65 kalibreli iki mermi kovanı ile 9 mm kalibreli mermi kovanının, polis memurlarının silahlarından çıktığı sonucu çıkarılmaktadır.

17. Adana Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi'ne bağlı laboratuvar tarafından düzenlenen 17 Ağustos 2006 tarihli bilirkişi raporuna göre, R.G. ve E.Y.'nin iki el svapları incelemesinde, açılan ateş sonucu kalıntılar bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca H.Y.'nin sol elinin dış kısmında ve avucunda ve I.O.'nun sağ el avucunda atış kalıntıları bulunmuştur.

18. Başvuranların avukatı, 31 Ağustos 2006 tarihinde, Gülbahçe Sementi'nde olay akşamı devriye gezmekle görevli olan dört polis memuru hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Avukat, özellikle savcılıktan olayların tekrar gözden geçirilmesini talep etmiştir.

19. Savcılık, 6 ile 20 Eylül 2006 tarihlerinde, şüpheli nitelikteki polis memurları I.O, E.Y., R.G. ve H.Y.'nin ifadelerini almıştır. Polis memurları, olay yeri tutanağı ile önceki ifadelerini onaylamışlardır (yukarıdaki 12. paragraf).

20. Adli Tıp Kurumu, 19 Eylül 2006 tarihinde bilirkişi raporu düzenlemiştir. Rapora göre, müteveffanın başından ve C.K.'nın bacağından çıkarılan merminin polis memurlarına ait 9 mm kalibreli dört tabancadan atılmamıştır. Olay yerinde bulunan 9 mm kalibreli Thokareff tipte iki mermi kovanı içinde geçerlidir. Raporda, 9 mm kalibreli diğer iki mermi kovanlarıyla ilgili olarak, sadece R.G.'nin silahından ateş açıldığı sonucu çıkarılmaktadır.

21. Cumhuriyet Savcısı, 8 Kasım 2006 tarihinde, 19 Eylül 2006 tarihli rapor sonuçları ile ifadeler arasında çelişkiler bulunduğu gerekçesiyle R.G. ile E.Y.'yi tekrar dinlemiştir. Cumhuriyet Savcısı, iki polis memurunun her biri havaya tek el ateş açtıklarını beyan etmelerine rağmen, söz konusu rapora göre, açılan iki ateşin R.G.'ye ait tabanca ile gerçekleştiği belirtilmiştir. İki şüpheli, esas bağlamında bir kusurla ilgili olduğunu ifade etmişlerdir.

22. Savcı, 22 Kasım 2006 tarihinde, başvuranların talebi üzerine, tanık A.D., H.A., A.C., B.C., ve U.A.'nın ifadesini almıştır.

A.D., özellikle olayı görmediğini beyan etmiştir.

H.A., iki el silah sesi duyduğunu ve sokakta yerde uzanmış bir kişi ile dört polis memuru gördüğünü beyan etmiştir. H.A., görüş açısına göre, polis memurlarının bu kişi üzerine ateş ettiğini zira olay yerinde kendisinden başka kimsenin olmadığını ifade etmiştir.

A.C., camdan beyaz bir minibüs ile üç çocuğun takip edildiğini gördüğünü belirtmiştir. A.C., camı kapattığını ve çocuklardan birinin nasıl yaralandığını görmediğini ifade etmiştir.

B.C., yalnızca iki el silah sesi duyduğunu belirtmiştir. Komşularından biri olan A.D., kendisine polis memurlarının bir kişiyi öldürdüklerini bildirmiştir. B.C., ardından A.D.'nin açıklamalarına geri döndüğünü öğrenmiştir.

U.A., olaya tanık olmadığını belirtmiştir.

23. Savcı, 1 Şubat 2007 tarihinde, Devlet memurlarının, başvuruların oğulları üzerine ateş açtığı konusunda yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle takipsizlik kararı vermiştir. Bu sonuca ulaşırken özellikle soruşturma sonuçlarını dikkate almıştır. Bu bağlamda, savcı, 4 Eylül 2006 tarihli bir yazıda Emniyet Genel Müdürlüğü'nün söz konusu polis memurlarının 9 mm kalibreli tabanca kullandıklarına ilişkin savcılığı bilgilendirdiğini hâlbuki C.K.'yı yaralamaya ve başvuruların oğullarını ölümüne sebep olanın 7.65 kalibreli bir tabancadan meydana geldiğini gözlemlemektedir. Savcı, özellikle olayların meydana geldiği sırada 7.65 mm kalibreli tabancadan başka bir merminin polis aracına isabet ettiğini ve söz konusu polis memurlarının ifadelerinde, bildiri dağıtan üç kişiye durmaları için uyarıda bulunduktan sonra dört veya beş silah sesi duyduklarını ve bu kişilerden birinin yaralandığını belirttiklerini gözlemlemektedir. Savcı, ardından polis memurlarından ikisinin korunmak için havaya iki el ateş ettiğini ancak tanık A.D., O.A., H.A., B.C. ve A.C.'nin ifadelerinde bu olayı görmediklerini eklemektedir. Savcı, bilirkişi raporuna göre, dört polis memurlarının ellerinde barut izi bulunduğunu ve bu durumun gözlerinde ya ateşli silah kullandıklarını ya da silah kullanan kişilerle temasta olduğu anlamına geldiğini belirtmektedir. Savcıya göre, havaya iki el ateş açan diğer iki polis memuru ile temasta olmaları nedeniyle muhtemelen iki polis memurunun ellerinde barut izine rastlanmıştır.

Savcı, ayrıca yukarıdaki unsurlara dayanarak şu açıklamalarda bulunmuştur:

“Sonuç olarak, F.A., 7.65 mm kalibreli bir tabanca ile öldürülmüştür; müteveffanın başından ve [C.K.'nın] bacağından çıkarılan mermiler, 7.65 kalibreli tabancadan açılmıştır. Polis aracına isabet eden mermi ise 7.65 mm kalibreli. Hâlbuki polis memurlarına ait olan silahlar 9 mm kalibreli. Polis memurlarının [başvuruların oğullarına] ateş açması hususunda herhangi bir tartışılacak açıklama bulunmamaktadır. Dolayısıyla, şüpheliler hakkında kovuşturma başlatmanın gerek olmadığı sonucuna varılmaktadır (...).”

24. Başvuranlar, 16 Şubat 2007 tarihinde, takipsizlik kararına karşı itirazda bulunmuşlardır. Başvuranlar, taleplerine rağmen savcılığın kendilerinin de bulunduğu bir

ortamda olay yerinde olayların yeniden kurgulanmasının gerçekleştirmediğini ve yürütülen soruşturmada eksiklikler olduğunu iddia etmişlerdir. Başvuranlar özellikle aşağıdaki hususlara dikkat çekmişlerdir:

“(…) şüphelilerin açıklamaları, 12 ağustos 2006 tarihli olay yeri krokisi ve Adana Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi Laboratuvarı tarafından düzenlenen 17 Ağustos 2006 tarihli bilirkişi raporuyla örtüşmemektedir.

Şüpheliler E.Y. ve R.G., “olay sırasında, arkalarında dört veya beş el silah sesi duyduklarını, duvar boyunca eğildiklerini ve bir el ateş ettiklerini beyan etmişlerdir.”

I.O., “açılan ateş sonrasında” sadece eğildiğini ifade etmiştir.

H.Y., açılan ateş sonrasında sadece eğildiğini belirtmiştir. Hâlbuki dört şüphelinin ellerinde yapılan incelemeler, açılan ateş kalıntılarının tespit edilmesine imkân vermiştir. Ateş açmadıklarını iddia ettikleri kişilerin ellerinde bu kalıntıların nasıl bir şekilde bulunduğu araştırılmamıştır. I.O., ile H.Y.’nin ellerinde tespit edilen bu tür kalıntıların olay yerinde kendilerinin mevcut bulunmasıyla açıklanabilir olduğu açıktır.

Olay yeri krokisine göre, E.Y., ile R.G.’nin eğildikleri bölgeyi ayıran mesafe ile [yabancılar tarafından] açılan olası ateşin arasında en az üç metre bulunmaktadır. Aynı şekilde, E.Y. ile R.G.’nin konumlarına göre, polis aracının konumu ve I.O.’nun konumu krokide belirtilmemiştir. Oysa bu unsurlar, olay yerinin yeniden kurgulanması ile açıklığa kavuşması gerekirdi ancak savcılık bu tür bir işlemi gerçekleştirmemiştir.

Ayrıca, şüphelilerin arkalarından açılan ateşe karşılık vermedikleri konusundaki açıklamalarını tespit etmek şaşırtıcıdır. Şüpheliler, açılan ateş altında kaldıklarını ifade etmişlerdir. Hâlbuki sadece polis memurlarının arasında bulunan bu iki kişi havaya ateş açmakla yetinmişlerdir. Bu açıklamalar, inandırıcı değildir (...) Savcılık, bu konuları yeterince incelememiştir.

Tanıklarımızdan biri olan H.A., 22 Kasım 2006 tarihinde şu şekilde ifadede bulunmuştur: “Olay gecesi, dışarı çıktığımda, sivil kıyafetli silahlı polisleri gördüm (...) dört polis memur, yerde yatan yaralı çocuk ve kaçan bir çocuktan başka kimseyi görmedim (...) olay akşamı, sadece iki el silah sesi duydum (...) olay yerinde başka kimse yoktu ve çocuğun polis memurları tarafından açılan ateş sonucu yaralandığını düşünüyorum (...)”

Tanık A.C., 22 Kasım 2006 tarihinde şu şekilde ifadede bulunmuştur: “Hava çok karanlıktı. İki el silah sesi duydum (...)”

Tanık B.C., 22 Kasım 2006 tarihinde şu şekilde ifadede bulunmuştur: “iki el silah sesi duydum (...) Sokakta, kişilerin kaçtıklarını ve bir minibüsün izlediğini gördüm (...) Komşum [A.D.] ne olduğunu sordum. Komşum, bana polis memurlarının bir kişiyi vurduklarını ve minibüs tarafından ezilmemesi için

yaralıyı kenara çektiğini, ardından polis memurlarının yaralıyı almaya geldiklerini ve kendisine bu çocuğunu tanıyıp tanımadığına ilişkin soru sorduklarını söyledi (...)”

25. Tarsus Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, 23 Mart 2007 tarihli kararla başvuruların itirazı reddetmiştir ve itiraz edilen takipsizlik kararını onamıştır.

26. Adana Ağır Ceza Mahkemesi, 12 Nisan 2007 tarihli kararla, terör örgütü lehine propaganda yapma suçundan beraatına karar vermiştir. Mahkeme beklentilerinde, özellikle hastaneye kaldırıldığı sırada C.K.’nın, polis memurlarının kendisine ateş ettiğini ve savcı önünde ifadesini verdiği de aynı beyanlarda bulunduğunu tespit etmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 2. İLE 6. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

27. Başvuranlar, öncelikle Sözleşme’nin 2. maddesini ileri sürerek, oğullarının güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğünü ifade etmektedirler. Başvuranlar her halükârda, devletin F.A.’nın vefatında sorumlu olmasa bile olaya ilişkin eylemi tespit etme ve olası faili veya failleri izleme yükümlülüğünün bulunduğunu iddia etmektedirler.

Başvuranlar, ardından Sözleşme’nin 6. maddesini ileri sürerek, adli makamların davanın esasını incelemekten takipsizlik kararı verdiklerini ve oğullarının vefatından sonra olayların yeniden kurgulanmasını gerçekleştirmediklerini iddia etmektedirler ve bu süreçten beri yürüttükleri soruşturmanın yetersiz olduğundan şikâyet etmektedirler.

28. AİHM, başvuranlar tarafından belirtilen şikâyetlerin Sözleşme’nin 2. maddesi açısından incelemek gerektiği kanaatindedir. Anlaşıldığı üzere, dava koşullarının hukuki nitelendirmesini mercii olarak en iyi şekilde yapacak olan AİHM, başvuranlar veya hükümetlerin şikâyetlerine atfettikleri hukuki değerlendirme niteliğine bağlı değildir (bkz. *Guerra ve diğerleri v. İtalya*, 19 Şubat 1998, § 44, *Hüküm ve Karar Derlemesi* 1998-I).

Bu hüküm aşağıdaki gibidir:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez.

2. Öldürme, aşağıdaki durumlardan birinde kuvvete başvurma kesin zorunluluk haline gelmesi sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış sayılmaz:

a) Bir kimsenin yasadışı şiddete karşı korunması için;

- b) Usulüne uygun olarak yakalamak için veya usulüne uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasını önlemek için;
- c) Ayaklanma veya isyanın, yasaya uygun olarak bastırılması için.”

29. Hükümet, başvuruların iddialarına karşı çıkmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

30. AİHM, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) benî bağlamında, bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

B. Esas hakkında

31. Başvuranlar, oğullarının güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğünü beyan etmişlerdir. Devlet F.A.'nın vefatından sorumlu olmasa bile olaya ilişkin eylemi tespit etme ve olası faili veya failleri bulmakla yükümlüdür.

32. Hükümet, başvuruların iddialarına itiraz etmektedir. Hükümet, savcılık tarafından verilen takipsizlik kararına atıfta bulunarak, yabancı bir el tarafından açılan ateş sonucu F.A'nın hayatını kaybettiğini dolayısıyla F.A.'nın ölümünden devletin sorumlu tutulamayacağını iddia etmektedir.

1. F.A'nın ölümü hakkında

33. AİHM, yaşama hakkını koruma altına alan Sözleşme'nin 2. maddesinin, başlıca hükümlerden biri olduğunu ve 3. madde ile birlikte, Avrupa Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini koruma altına aldığını tekrarlamıştır (bkz., *Çakıcı v. Türkiye* [BD], no. 23657/94, § 86, AİHM 1999-IV, ve *Finucane v. Birleşik-Krallık*, no. 23178/95, §§ 67-71, AİHM 2003- VIII). İlâveten, 2. madde tarafından bahsedilen korumanın önemine istinaden, yaşam hakkına dair şikâyetlere özel bir önem atfetmek zorunda olduğunun altını çizmektedir (bkz., *Ekinci v. Türkiye*, no. 25625/94, § 70, 18 Temmuz 2000, ve *A.A. ve diğerleri v. Türkiye*, no. 30015/96, § 35, 27 Temmuz 2004).

34. AİHM, somut olayda, dava dosyasına aktarılan belgeler ışığında sorulan soruları ve taraflarca sunulan görüşleri inceleyecektir. AİHM, bu unsurları değerlendirmek için “her türlü makul şüphe ötesinde” kanıt ilkesini benimsemiş ancak benzeri bir kanıtın bir dizi

göstergeden veya yeterince önemli, kesin ve tutarlı çürütülemez karineleri sonucunda ortaya çıktığını eklemiştir; ayrıca kanıtların araştırılması sırasında tarafların tutumları da göz önünde bulundurulabilir (bkz., *Seyhan v. Türkiye*, no. 33384/96, § 77, 2 Kasım 2004).

35. AİHM, başvuranların, polis memurları tarafından açılan ateş ile oğullarının hayatını kaybettiğini belirttiklerini dikkate almaktadır. Başvuranlar, iddialarını desteklemek için, soruşturma sırasında alınan tanık ifadelerine atıfta bulunmaktadır. Başvuranlar, her halükarda, hatta oğullarının vefatına ilişkin devletin sorumlu olmasa bile, olaya ilişkin eylemi tespit etme ve olası faili veya failleri bulma yükümlülüğünün olduğunu değerlendirmektedirler ki Devlet bu görevini yerine getirmemiştir.

36. AİHM, 22 Kasım 2006 tarihinde, Cumhuriyet Savcısının başvuranlar tarafından belirtilen tanık ifadelerini aldığını gözlemlemektedir. Bu tanıklar, açılan ihtilaf konusu ateşle ilgili koşullar üzerine açıklama getirmemişlerdir. Şüphesiz, H.A., F.A.'nın üzerine açılan ateşin polis memurları tarafından gelebileceğini beyan etmiştir zira kendisine göre, olay yerinde kendilerinden başka kimse bulunmamaktadır. Bu tanıklık, açılan ateş anıyla ilgili değildir.

37. Taraflarca sunulan delilleri inceleyen AİHM, olay yerinde açılan ateş nedeniyle mağdurlar ve polis memurları bulunmadığını belirten birçok tanık doğrulasa dahi (yukarıdaki 13. ile 22. paragraflar), F.A.'nın, olay günü akşamı bildiri dağıtan kişileri yakalayan polis memurlarından biri tarafından açılan ateşin mağduru olup olmadığını tespit etmenin mümkün olmadığını belirtmektedir. Bu durum, aşağıda sunulan soruşturmada ulusal makamların bir dizi önemli tedbirler alma yükümlülüğünde eksiklikler bulunması sonucudur (aşağıdaki 42.-51. paragraflar). AİHM, başvuranların, soruşturmanın etkililiğine ilişkin şikâyetini incelerken, bu başarısızlığın sonuçlarını ele almanın daha uygun olduğu kanaatindedir (bkz., aynı bağlamda, *Bozkır ve diğerleri v. Türkiye*, no. 24589/04, § 54, 26 Şubat 2013).

38. AİHM, yukarıdakiler ışığında, başvuranların oğullarının, Devlet memurları tarafından öldürülmesi iddiası sadece bir varsayımdan ibaret olduğu ve yeterince inandırıcı unsurlara dayanmadığı sonucuna varmıştır. AİHM, bu koşullarda, F.A.'nın ölümüne sebebiyet veren Davalı Hükümetin her türlü makul şüphenin ötesinde bir sorumluluğunun bulunmadığı kanaatindedir.

39. Sonuç olarak, esas yönden Sözleşme'nin 2. maddesi ihlal edilmemiştir.

2. Soruşturmanın etkinliği hakkında

40. AİHM, Sözleşme'nin 2. maddesinin gerektirdiği resmi soruşturma etkin olması gerektiğini hatırlatmaktadır öyle ki yaralanma nedeninin kurulmasına ve sorumluları tespit

edip cezalandırılmalarına imkân verecektir. Bu durum, sonuç yükümlülüğüyle değil araç yükümlülüğüyle ilgilidir. Yetkililerin, söz konusu olaylara ilişkin delillerin toplanmasının, görgü tanıklarının ifadesinin alınmasının ve adli tıp incelemelerinin yapılmasının sağlanması yolunda alabilecekleri tedbirleri almış olması gerekmektedir. Gerekirse, tam ve doğru bir rapor elde etmeyi sağlayan uygun bir otopsi ve özellikle ölüm nedenine ilişkin klinik bulguların tarafsız tahlili gerekmektedir. Ölüm nedeninin ve sorumlulukların kurulması için başarısını zayıflatan soruşturmanın bütün eksikliği, bu norma uymadığı sonucu çıkarmak, bir tehlike arz etmektedir (bkz., McKerr v. Birleşik-Krallık, no. 28883/95, § 113, AİHM 2001-III).

41. Özellikle soruşturmanın sonuçları, ilgili bütün unsurların tarafsız, objektif ve titiz biçimde incelenmesine dayandırılmalıdır. Soruşturmayı usulüne uygun biçimde yürütmemek, soruşturmayı, dava koşullarını ve sorumlu kişilerin kimliğinin belirlenmesini kesinlikle olumsuz yönde etkilemektedir (*Kolevi v. Bulgaristan*, n° 1108/02, § 201, 5 Kasım 2009). Ayrıca, soruşturmanın etkinliğine ilişkin asgari kriterleri karşılayan incelemenin türü ve derecesi dava koşullarına bağlıdır. Bu koşullar, ilgili olay ve olguların tümüne dayanılarak ve soruşturma çalışmalarının uygulamadaki gerçekleri dikkate alınarak değerlendirilmektedir. Ortaya çıkabilecek durumların çeşitliliğini, yalnızca soruşturmaya ilişkin işlemler listesine veya basitleştirilmiş diğer kıstaslara indirgemek mümkün değildir (*Velcea ve Mazare v. Romanya*, n° 64301/01, § 105, 1 Aralık 2009).

42. AİHM, mevcut davada, yetkililerin, soruşturmayı düzgün bir şekilde yürüttüklerini dikkate almaktadır. Aslında, Adana Savcılığı yetkisi altında Adana Emniyeti, olaydan sonra derhal soruşturma başlatmıştır ve olay yerindeki delil unsurlarını korumak için birçok tedbir almıştır. Maddi deliller toplanmış, krokiler düzenlenmiş, mağdurların ve dört polis memurunun ellerinde incelemeler gerçekleştirilmiş ve olay yerinin fotoğrafları da çekilmiştir. Savcı, 13 Ağustos 2006 tarihinde, ayrıca olay yerine gitmiştir.

43. Olay yerinde mevcut bulunan dört polis memuru, olayın ertesi günü, tanık olarak savcı tarafından da öncelikle ifadeleri alınmıştır. Polis memurları, şüpheli olarak da 6 ve 20 Eylül 2006 tarihlerinde yeniden ifadeleri alınmıştır. Olayın tanıkları polis memurları ve savcılık tarafından sorgulanmıştır (yukarıdaki 12. ve 21. paragraflar). Bir otopsi ve iki bilirkişi raporu düzenlenmiştir.

44. AİHM, ayrıca başvuruların ceza soruşturmasına etkin bir şekilde katıldıklarını, bazı tanıkların sorgulanmasını talep ettiklerini ve bunu elde ettiklerini, savcılık tarafından alınan takipsizlik kararına itiraz ettiklerini, bazı soruşturma tedbirlerinin gerçekleşmesini talep ettiklerini dikkate almaktadır.

45. AİHM, şayet soruşturma makamlarının bazı soruşturma tedbirlerini almışsa dahi, doğru koşulları aydınlatma kapasitesini zayıflatan eksiklikler bulunduğunu gözlemlemektedir.

46. AİHM, öncelikle “polis aracına isabet eden merminin 7.65 mm kalibreli silahtan geldiğine” ilişkin takipsizlik kararında belirten savcıdan farklı olarak (yukarıdaki 23. paragraflar), Adana Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi’ne bağlı laboratuvar tarafından düzenlenen 16 Ağustos 2006 tarihli rapora göre, araçtan çıkarılan mermi 9 mm kalibreli olduğunu tespit etmektedir (yukarıdaki 16. paragraf). F.A.’nın başından ve C.K.’nın bacağından (7.65 mm) çıkarılan iki mermiden birinin, araca isabet eden mermiyle aynı değildir.

47. Öte yandan, R.G. ve H.Y.’nin ifadelerine göre, her biri uyarı olarak havaya ateş etmişlerdir (yukarıdaki 23. paragraf). Hâlbuki Adli Tıp Kurumu 19 Eylül 2006 tarihli raporunda, olay yerinde bulunan 9 mm kalibreli iki mermi kovanının R.G.’ye ait tek ve aynı silahtan açıldığını belirtmiştir (yukarıdaki 20. paragraf). Şüphesiz, savcı ifadeler ile bu rapor sonuçları arasında tutarsızlık bulunduğundan R.G. ve E.Y.’nin ifadesini yeniden almıştır. Savcı ayrıca takipsizlik kararında, polis ifadeleri ile bu bilirkişi rapor sonuçlarında görülen belirgin farklılıklarla ilgili olarak herhangi bir açıklama getirmemiştir.

48. Olay yeri krokisine göre, ayrıca 7.65 mm kalibreli iki mermi kovanı ve 38.75 ile 10.62 numarayı taşıyan iki mermi kovanı 30 numaralı evin önünde duran polis aracının önünde bulunmuştur. 9 mm kalibreli diğer iki mermi kovanlarıyla ilgili olarak, bu dört mermi kovanı ve kan izleri arasında bulunmuştur (yukarıdaki 9. paragraf).

49. Polis aracının konumu ile olay yeri krokisi bağlamında, AİHM olayların yeniden kurgulanmasının kanıtlayıcı önem taşıdığını ve şüpheli polis memurları ile başvuranların avukatı refakatinde gerçekleşmesi gerektiği kanaatindedir. Bu tür bir soruşturma işleminin somut olayda soruşturmacıya, savcıya mümkün olan senaryoların hazırlanmasına ve sanık ifadelerinin inandırıcı olduklarının değerlendirmesine imkân verebilmektedir. Aslında, belirtilen tutarsızlıklar ve özellikle olay yerinde bulunan yabancının aracın arakasında bulunan iki kişinin gölgesini belli belirsizce gördüğünü söylemekle yetinen aracın şoför koltuğundaki polis memuru H.Y.’nin dışında herhangi bir tanık tarafından doğrulanmadığı konusu sadece bu şekilde aydınlatılabilir (yukarıdaki 13. ve 22. paragraflar). Dolayısıyla, savcı, bu ifadeleri doğrulama veya bozma kapasitesinde olabilmek için daha ayrıntılı soruşturma yürütmesi gerekirdi. AİHM, bu bağlamda başvuranların talep etmelerine rağmen, olayların yeniden kurgulanmasının uygulanmaması, olayların kurulmasına katkıda bulunması için savcı yetkisini ciddi derecede zarar verdiği kanaatindedir.

50. AİHM, sonuç olarak 12 Ağustos 2006 tarihinde olan olay üzerine yürütülen soruşturmanın, Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamında, yeterince etkin olmadığı kanaatindedir. Yetkililer, olaylara ilişkin delil elde etmeye imkân vermek için düzenledikleri tüm makul tedbirleri alma yükümlülüklerini yerine getirmemişlerdir ve gerekli özenle soruşturmaları yürütmemişlerdir. Dolayısıyla, usul yönünden Sözleşme'nin 2. maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

51. Sözleşme'nin 41. maddesi şu şekildedir,

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyet uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

52. Başvuranların her biri, maddi zarar olarak 30 000 Avro ve manevi zarar olarak 50 000 Avro talep etmektedirler. Başvuranlar, ayrıca AİHM önünde yapılan masraf ve giderler için 2 630 Avro talep etmektedirler.

53. Hükümet, bu meblağlara itiraz etmektedir.

54. AİHM, iddia edilen maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında nedensellik bağı görmemektedir ve bu talebi reddetmektedir. Buna karşın, AİHM başvuruların her birine manevi zarar olarak 5000 Avro ödenmesini değerlendirmektedir. AİHM, öte yandan, içtihadına göre, bir başvuran oranın makul niteliği, gerekliliği ve gerçekliği kurulduğu zaman masraf ve giderlerin ödemesini elde edebildiğini hatırlatmaktadır. AİHM, somut olayda, AİHM önündeki yargılama için talep edilen meblağın makul olduğu kanaatindedir ve bu meblağın, başvurulara ödenmesini kabul etmektedir.

55. AİHM, diğer taraftan, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Esas yönden Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edilmediğine;
3. Usul yönden Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;

4. a) Sözleşme'nin 44 § 2. maddesine uygun olarak; davalı devletin başvurana kararın kesinleştiği tarihten başlamak üzere üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere aşağıdaki meblağın:

i) Başvuranların her birine, her türlü vergi masrafları hariç olmak üzere manevi zarar için 5 000 Avro (beş bir avro) ödenmesine;

ii) Başvuranlara, her türlü vergi masrafları hariç olmak üzere yaptıkları masraf ve giderler için 2 630 Avro (iki bin altı yüz otuz avro) ödenmesine;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Başvurunun geri kalanı için adil tazmin taleplerinin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları gereğince 16 Temmuz 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith

Guido Raimondi

Yazı İşleri Müdürü

Başkan